

ใบความรู้ที่ ๘ เรื่อง วงดนตรีประเภทต่าง ๆ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง เครื่องดนตรีนำรู้และวงดนตรีประเภทต่าง ๆ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง วงดนตรีประเภทต่าง ๆ
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรีสากล) รหัสวิชา ศ๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

การแสดงดนตรี หรือคอนเสิร์ต (concert) คือ การแสดงดนตรีต่อหน้าสาธารณชน ในหอแสดงดนตรี (concert hall) หอประชุม ห้องโถงขนาดใหญ่ หรือสถานที่กลางแจ้ง โดยปกติการแสดงดนตรีมักประกอบด้วยกลุ่มนักดนตรี หรือกลุ่มนักร้องตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป รวมวงในรูปแบบต่าง ๆ และอาจมีผู้อำนวยเพลง หรือวาทยกร (conductor) เป็นผู้ควบคุมการฝึกซ้อมและผู้นำในการบรรเลงของวงดนตรี ขณะที่การแสดงที่มีผู้แสดง ๒ คน หรือเพียงคนเดียว เรียกว่า การแสดงเดี่ยว (recital)

การแสดงดนตรีที่ประกอบด้วยนักดนตรี ๓-๘ คน หรือมากกว่านั้นเล็กน้อย มักบรรเลงบทเพลงประเภทดนตรีแชมเบอร์ (chamber music) และมีชื่อเรียกตามจำนวนนักดนตรี หากการแสดงดนตรีประกอบด้วยนักดนตรี ๒ คน เรียกว่า ดุโอ (duo) ๓ คน เรียกว่า ทรีโอ (trio) ๔ คน เรียกว่า ควอร์เท็ต (quartet) ๕ คน เรียกว่า ควินเท็ต (quintet) ๖ คน เรียกว่า เซกซ์เท็ต (sextet) ๗ คน เรียกว่า เซปเท็ต (septet) ๘ คน เรียกว่า ออกเท็ต (octet) และ ๙ คน เรียกว่า โนเน็ต (nonet) นอกจากนี้ การรวมวงของนักดนตรีหรือกลุ่มนักร้องยังมีรูปแบบหรือประเภทอื่น ๆ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อจากนี้

คณะนักร้อง

คณะนักร้อง (choir) เป็นกลุ่มนักร้องที่มีเสียงขับร้องอยู่ในช่วงเสียงต่าง ๆ จำแนกราว ๆ ได้ ๔ ระดับ ได้แก่ โซปราโน (soprano) ช่วงเสียงสูงของนักร้องหญิง เด็กหญิง หรือเด็กชายที่เสียงยังไม่แตก อัลโต (alto) ช่วงเสียงต่ำของนักร้องหญิง เทเนอร์ (tenor) ช่วงเสียงสูงของนักร้องชาย และเบส (bass) ช่วงเสียงต่ำของนักร้องชาย การรวมวงมี ๔ รูปแบบ ได้แก่ คณะนักร้องเด็ก คณะนักร้องหญิงล้วน คณะนักร้องชายล้วน และคณะนักร้องผสมชายหญิง

	คณะนักร้องเด็ก และ คณะนักร้องหญิงล้วน	คณะนักร้องชายล้วน	คณะนักร้องผสมชาย หญิง
แนวเสียงที่ ๑	โซปราโน ๑	เทเนอร์ ๑	โซปราโน
แนวเสียงที่ ๒	โซปราโน ๒	เทเนอร์ ๒	อัลโต
แนวเสียงที่ ๓	อัลโต ๑	เบส ๑	เทเนอร์
แนวเสียงที่ ๔	อัลโต ๒	เบส ๒	เบส

ตารางที่ ๑.๑ การวางแผนเสียงสำหรับการประสานเสียงสี่แนวของคณะนักร้องรูปแบบต่าง ๆ

ภาพที่ ๑.๑ คณะนักร้องประสานเสียงโรงเรียน
วัฒนาวิทยาลัย © ๒๐๑๗ Naewna.com

ภาพที่ ๑.๒ คณะนักร้องเด็กชาย King's College
© National Cathedral School

ภาพที่ ๑.๓ คณะนักร้องชายล้วน Harvard Glee Club
© 2022, Orlando Sentinel

ภาพที่ ๑.๔ คณะนักร้อง The Sixteen
© Simon Jay Price

วงแชมเบอร์ออร์เคสตรา

วงแชมเบอร์ออร์เคสตรา หรือวงดุริยางค์แชมเบอร์ (chamber orchestra) เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยผู้บรรเลงประมาณ ๒๐-๓๐ คน ถือเป็นวงออร์เคสตราขนาดเล็ก และมักมีเครื่องสายเป็นหลัก

ภาพที่ ๑.๕ วง St. Paul Chamber Orchestra © Chelsea Tischler

วงซิมโฟนีออร์เคสตรา

วงซิมโฟนีออร์เคสตรา หรือวงดุริยางค์ซิมโฟนี (symphony orchestra) เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสาย ซึ่งเป็นกลุ่มเครื่องดนตรีหลัก กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ กลุ่มเครื่องเป่าลมทองเหลือง กลุ่มเครื่องกระทบจังหวะ และกลุ่มเครื่องคีย์บอร์ดในบางโอกาส เป็นการรวมวงที่สมบูรณ์แบบที่สุด สามารถบรรเลงบทเพลงประเภทซิมโฟนีได้ มีพัฒนาการและมีมาตรฐานระดับสูง

วงซิมโฟนีออร์เคสตราในประเทศไทยเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเรียกกันว่าวงเครื่องสายฝรั่งหลวง ใช้บรรเลงในงานพระราชพิธีหรือการแสดงละคร ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๔๙๑ กรมศิลปากรได้เริ่มจัด “ซิมโฟนีคอนเสิร์ต” ณ โรงละครแห่งชาติ (หลังเก่า) ซึ่งถือว่าเป็นการแสดงดนตรีต่อสาธารณชนครั้งแรก และในปีเดียวกันก็เริ่มจัด “ดนตรีสำหรับประชาชน” ณ สังกัดศาลา วงซิมโฟนีออร์เคสตราที่แสดงในงานทั้งสองนี้ คือ วงดุริยางค์สากล กรมศิลปากร โดยได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก

ภาพที่ ๑.๖ วงดุริยางค์เยาวชนไทย
© 2022 วงดุริยางค์เยาวชนไทย

ภาพที่ ๑.๗ วงเครื่องสายฝรั่งหลวง
© Matichon Public Co.,Ltd.

วงคอนเสิร์ตเครื่องลม

วงคอนเสิร์ตเครื่องลม (concert band หรือ symphonic band) เป็นวงดนตรีขนาดใหญ่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมและเครื่องกระทบจังหวะครบชุด ได้แก่ ปิกโคโล ฟลูต โอโบ อีแฟล็ตคลาริเน็ต บีแฟล็ตคลาริเน็ต เบสคลาริเน็ต บาสซูน อัลโตแซกโซโฟน เทเนอร์แซกโซโฟน บาริโตน แซกโซโฟน เฟรนช์ฮอร์น ทรัมเป็ต คอร์เน็ต ทรอมโบน ทิมปานี และเครื่องกระทบจังหวะอื่น ๆ ฟลูเกลฮอร์น (flugelhorn) เทเนอร์ฮอร์น (tenor horn) ยูโฟเนียม และทูบา หรือ ดับเบิลเบส หรือ เบสกีตาร์

ภาพที่ ๑.๘ วง Tokyo Kosei Wind Orchestra © 2012 Kodaira Citizens Cultural Hall
วงเครื่องลมทองเหลือง

วงเครื่องลมทองเหลือง (brass band) เป็นวงดนตรีที่นิยมใช้บรรเลงประกอบการเดินแถว การสวนสนาม หรือพิธีแห่ต่าง ๆ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมทองเหลืองหลายชนิดในช่วงเสียงต่าง ๆ มักมีเครื่องกระทบจังหวะเป็นส่วนหนึ่งของวงด้วย ได้แก่ โซปราโนคอร์เน็ต คอร์เน็ต ฟลูเกลฮอร์น เทเนอร์ฮอร์น บาริโตนฮอร์น (baritone horn) ยูโฟเนียม เทเนอร์ทรอมโบน เบสทรอมโบน ทูบา (tuba in E \flat และ tuba in B \flat) และเครื่องกระทบจังหวะ

ภาพที่ ๑.๘ วง Canadian Brass
Band

© NHK

ภาพที่ ๑.๙ วง Black Dyke

© 2022 Octagon Theatre

วงบิกแบนด์

วงบิกแบนด์ (big band) เป็นวงดนตรีที่บรรเลงดนตรีแจ๊ส (jazz) ประกอบด้วยกลุ่มเครื่องทำนอง (melody section) ซึ่งเป็นกลุ่มเครื่องเป่าลมที่บรรเลงทำนอง เช่น ทรัมเป็ต ทรอมโบน แซกโซโฟนชนิดต่าง ๆ คลาริเน็ต เป็นต้น และกลุ่มเครื่องจังหวะ (rhythm section) ซึ่งประกอบด้วยเครื่องดนตรีที่สร้างลักษณะจังหวะต่าง ๆ และเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ เช่น กลองและเครื่องกระทบจังหวะชนิดต่าง ๆ ดับเบิลเบส (ตีคสาย) เบสกีตาร์ กีตาร์ กีตาร์ไฟฟ้า เปียโน เครื่องซินธิไซเซอร์ เป็นต้น

ภาพที่ ๑.๑๐ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ขณะทรงดนตรี
ในวงดนตรี อ.ส. วันศุกร์ © ๒๐๒๒ Mirror ๖ และ © 2017-2022 The Standard